

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 365/2018-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Garajom MBA, advokátska kancelária, Baštová 6, Kežmarok, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 1, 2 a 3, čl. 7 ods. 5, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia § 1 ods. 1 a 2 a § 2 Listiny základných práv a slobôd, porušenia základných práv zaručených v čl. 14, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, čl. 46 ods. 1, 2, 3 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených v čl. 36 ods. 1, 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd, práv zaručených v čl. 3, čl. 5 ods. 1, 3, 4 a 5, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv zaručených v čl. 47 a čl. 49 Charty základných práv Európskej únie prípismi Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017 a 20. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2017 doručená a 29. novembra 2017 doplnená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 1, 2 a 3, čl. 7 ods. 5, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia § 1 ods. 1 a 2 a § 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), porušenie základných práv zaručených v čl. 14, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, čl. 46 ods. 1, 2, 3 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy, základných práv zaručených v čl. 36 ods. 1, 2 a 3 listiny, práv zaručených v čl. 3, čl. 5 ods. 1, 3, 4 a 5, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv zaručených v čl. 47 a čl. 49 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) prípisom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017 a z 20. novembra 2017.

2. Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa podaním z 10. mája 2017 adresovaným ministerstvu domáhal podania mimoriadneho opravného prostriedku pre porušenie ustanovení o väzbe upravených v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorého sa mali dopustiť v rámci trestného konania vedeného proti jeho osobe všeobecné súdy v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode sťažovateľa.

3. Ministerstvo návrhu na podanie dovolania nevyhovelo a o odložení podnetu sťažovateľa upovedomilo prípisom č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017. Nespokojnosť sťažovateľa s týmto výsledkom ho viedla k podaniu „opakovaného“ podnetu na podanie dovolania, ktorým žiadal, aby „*ministerstvo... opakovane preskúmalo... podnet zo dňa 10. 05. 2017*“, ktorého sa sťažovateľ „*v celom rozsahu*“ pridržal. Ministerstvo na podanie sťažovateľa reagovalo prípisom č. 45269/2017-61/D/219 z 20. novembra 2017,

v ktorom ho upovedomilo, že nezistilo porušenie zákona, ktoré by napĺňalo dovolací dôvod podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku, a teda zotrvalo na odpovedi uvedenej v prípise z 22. septembra 2017.

4. Podľa sťažovateľa ministerstvo nebolo „*oprávnené nahrádzať činnosť súdnej moci*“, ale malo „*vystupovať ako ochranca práv každej osoby, ktorá sa naň obráti podnetom na podanie dovolania*“. Sťažovateľ dodáva, že ministerstvo vo svojich vyjadreniach uvádzalo „*skutočnosti na základe vlastnej úvahy, ktoré nemajú oporu v zákone, Ústave SR, ako ani v medzinárodných zmluvách*“. Podľa jeho tvrdenia sa vôbec „*nevysporiadalo s porušením ustanovení Tr. poriadku, predpisov o väzbe ako ani postupu konania orgánov verejnej moci, ktorý tomu predchádzal*“.

5. Podľa sťažovateľa ministerstvo „*je orgánom, ktorý má poskytnúť každému subjektu ochranu uplatnených práv najmä ak ide o základné práva a slobody, na ktoré sa musí klásť najväčší dôraz. O tom či došlo k porušeniu ustanovení Tr. poriadku a predpisov o väzbe môže rozhodnúť len NS SR a nie ministerstvo spravodlivosti SR. V celom postupe orgánov verejnej moci došlo k hrubému zásahu do... práv a slobôd*“ sťažovateľa.

6. Nepodanie dovolania ministrom spravodlivosti podľa sťažovateľa „*napĺňa porušenie zákazu diskriminácie porovnajúc tento postup s inými prípadmi kde ministerstvo spravodlivosti SR dovolanie podalo*“. Ministerstvo, ako sťažovateľ dodáva, „*sa vôbec nevysporiadalo s dôvodmi uvedenými v podnete namietané právne predpisy vôbec nebralo do úvahy*“. Pripomenul, že «*V materiálnom právnom štáte sa orgánu verejnej moci neponecháva na úvahu, či uplatní kompetenciu, ktorú mu priznáva ústava alebo zákon. Uplatnenie právomoci na základe vlastnej úvahy, rozhodnutia, či orgán verejnej moci uplatní svoju právomoc alebo nie, je základom pre svojvôľu - „selektívne uplatňovanú spravodlivosť*“, ktorá je popretím právnej istoty ako základu materiálneho právneho štátu. Takýto postup znamená konanie v rozpore s právnou istotou vyplývajúcou z textu ústavy. V materiálnom právnom štáte je povinnosťou každého orgánu verejnej moci konať, uplatniť svoju kompetenciu vždy, v celom rozsahu a včas.

Právomoc orgánu verejnej moci je vymedzená ústavou a zákonom, nie želaniami osôb, ktoré ju v mene orgánu vykonávajú.».

7. Sťažovateľ uvádza, že „V medziach ústavného práva Slovenskej republiky možno tvrdiť, že každé pôsobenie štátneho orgánu na ochranu základného práva alebo slobody mimo výslovne priznanej pôsobnosti je štátnemu orgánu nedostupné bez porušenia ústavy.

Neexistencia zákazu konať v prospech dostupnosti základného práva alebo slobody nič neznamena, lebo štátny orgán by takto mohol postupovať iba vtedy, ak by mal výslovné dovolenie vychádzajúce z právneho poriadku.

Nahradenie ústavou alebo zákonom ustanoveného postupu vlastnou úvahou štátneho orgánu odporuje ústavnej úprave čl. 2 ods. 2. Ústavy a je svojvôľou štátneho orgánu.“.

8. Sťažovateľ napokon namietal „aj vybavenie... podnetov štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti... Dovolanie a podnet na dovolanie sa podáva ministrovi spravodlivosti SR, ktorý je jediný oprávnený podať dovolanie podľa platnej legislatívy (trestný poriadok).“.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že ministerstvo prípismi č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017 a 20. novembra 2017 tým, že „nepodalo dovolanie vo väzobnej veci 0 Tp/115/2014 vedenej na OS v Banskej Bystrici na základe podnetu sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] zo dňa 10. 05. 2017, 25. 10. 2017 porušilo“ ním v záhlaví tohto rozhodnutia označené základné práva zaručené mu ústavou a listinou, ako aj práva zaručené v charte a dohovore.

10. Taktiež sa domáhal uložiť ministerstvu povinnosť „podať dovolanie na základe podnetu sťažovateľa“ a navrhol priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 60 000 €.

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

14. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

17. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 1, 2 a 3, čl. 7 ods. 5, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 ústavy, porušenie § 1 ods. 1 a 2 a § 2 listiny, porušenie základných práv zaručených v čl. 14, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, čl. 46 ods. 1, 2, 3 a 4, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy, základných práv zaručených v čl. 36 ods. 1, 2 a 3 listiny, práv zaručených v čl. 3, čl. 5 ods. 1, 3, 4 a 5, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 dohovoru a práv zaručených v čl. 47 a čl. 49 charty prípismi ministerstva č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017 a 20. novembra 2017, ku ktorému malo dôjsť nevyhovením podnetu sťažovateľa na podanie dovolania ministrom spravodlivosti.

18. Ústavný súd už viackrát vo svojej judikatúre uviedol, že nie je orgánom ochrany zákonnosti, ale ochrany ústavnosti. Porušenie zákonnosti je súčasne porušením ústavnosti v prípade, ak má za následok a je v priamej príčinnej súvislosti s porušením konkrétneho ústavného článku (II. ÚS 23/96).

19. Z napadnutého oznámenia ministerstva spravodlivosti č. 45269/2017-61/D/219 z 22. septembra 2017, ako aj z jeho prípisu z 20. novembra 2017 (ktorým ministerstvo odpovedalo na opakovaný podnet sťažovateľa na podanie dovolania) vyplýva, že sa argumentáciou sťažovateľa uvedenou v jeho podnete (a opakovanom podnete) na podanie dovolania v adekvátnom rozsahu, t. j. v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie o ďalšom svojom postupe v tejto veci zaoberalo. V prípisoch ministerstvo poukázalo na zákonné ustanovenia, ktoré upravujú oprávnenia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) v oblasti podávania mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania na základe podnetov oprávnených osôb, a uviedlo ako je potrebné na tieto nazerať a ako ich vykladať. V ďalšom zopakovalo, ktoré návrhy a rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov tvorili právny podklad pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa v prebiehajúcom trestnom konaní a prezentovalo ním vykonanú komparáciu tvrdení sťažovateľa so skutočným stavom veci z hľadiska zákonnosti vydania rozhodnutí orgánmi verejnej moci v danej trestnej veci a ich vydania predchádzajúceho postupu, opierajúc sa pritom o príslušné zákonné ustanovenia, judikatúru všeobecných súdov a ďalších rozhodnutí orgánov verejnej moci (napr. ústavného súdu), ktoré s trestnou vecou sťažovateľa priamo súviseli a reagovali, prípadne už v minulosti s konečnou platnosťou riešili sťažovateľom načrtnuté otázky.

20. Ústavný súd poznamenáva, že pokiaľ si ministerstvo argumenty sťažovateľa uvedené v jeho podnete na podanie dovolania neosvojilo a svoj názor racionálne odôvodnilo, logicky nemožno od neho očakávať, že napriek tomu bude tieto argumenty „obhajovať“ pred dovolacím súdom.

21. Nemožno súhlasiť ani s názorom sťažovateľa, ktorý stručne možno vystihnúť ako povinnosť ministra spravodlivosti podať dovolanie na podnet oprávnenej osoby bez preskúmania jeho opodstatnenosti, pretože v takom prípade tento zákonný inštitút značne stráca na svojej podstate a zmysle.

22. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne, nemožno považovať za účinné právne prostriedky

nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné (napr. II. ÚS 357/06, IV. ÚS 323/07). Podnet na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku nie je opravným prostriedkom a z hľadiska trestného práva procesného ho možno považovať iba za informáciu ministrovi spravodlivosti ako oprávnenému na jeho podanie, ktorá bez ďalšieho nezakladá zákonom ustanovené právne dôsledky. Ustanovenie § 369 ods. 1 Trestného poriadku neukladá povinnosť (nevzniká právny nárok) vyhovieť každému podnetu. Je na úvahe ministra spravodlivosti posúdiť a rozhodnúť, či na základe podnetu strany v konaní alebo na základe iného podnetu podá alebo nepodá dovolanie (táto úvaha je vylúčená iba v prípade, ak zistí, že zákonné podmienky na podanie dovolania sú splnené). Podanie podnetu na podanie dovolania nemôže mať preto charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (m. m. II. ÚS 42/01, I. ÚS 67/02, III. ÚS 11/04, I. ÚS 585/2012, II. ÚS 268/2012, IV. ÚS 471/2011, III. ÚS 435/2010, III. ÚS 214/2010).

23. Z tohto dôvodu ministerstvo nemohlo odložením takéhoto podania a opakovaného podania, t. j. ich neakceptovaním, spôsobiť namietané porušenie základných práv sťažovateľa či už na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo iných sťažovateľom označených základných práv (na obhajobu, na rovnosť účastníkov konania a už vôbec nie základného práva na osobnú slobodu, o ktorej ministerstvo vôbec nekonalo a nerozhodovalo, a pod.), prípadne jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, či účinný prostriedok nápravy, alebo zákaz diskriminácie. Sťažovateľ (v danej veci ako podnecovateľ) mal právo len na to, aby sa minister spravodlivosti jeho podnetom zaoberal, náležite sa s ním vysporiadal a o spôsobe jeho vybavenia ho vyrozumel, k čomu v tejto veci došlo spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny alebo ústavne neakceptovateľný (napr. III. ÚS 214/2010).

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. V ďalšej časti sťažovateľ namietal „*vybavenie... podnetov štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti...*“, keďže „*Dovolanie a podnet na dovolanie sa podáva ministrovi spravodlivosti SR, ktorý je jediný oprávnený podať dovolanie podľa platnej*

legislatívy (trestný poriadok). “. Ústavný súd k tomuto tvrdeniu v krátkosti uvádza, že podľa § 4 ods. 2 druhej vety zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov minister môže poveriť štátneho tajomníka, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia ani jej príloh nevyplýva žiadna okolnosť, ktorou by sťažovateľ akokoľvek (nie to ešte dôveryhodne) spochybňoval oprávnenie štátnej tajomníčky ministerstva dať mu na jeho podnet odpoveď vo forme prípisu. Ak by predseda len sťažovateľ mal podozrenie, že štátna tajomníčka takouto kompetenciou nedisponovala, bolo v záujme úspešnosti jeho sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, aby takéto podozrenie v konaní pred ústavným súdom argumentačne a dôkazne podložil. To sa nestalo. Navyše, z písomností, ktoré sťažovateľ ústavnému súdu predložil, nijako nevyplýva, že by túto skutočnosť namietal v opakovanom podnete na podanie dovolania a dal tak priestor samotnému ministerstvu sa k tejto otázke vyjadriť. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti nemohol inak, iba sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu neprípustnosti (nevyčerpanie možnosti namietat túto okolnosť v opakovanom podnete), ale aj z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí (nedostatočné, resp. žiadne odôvodnenie tejto námietky).

26. Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v jej petite, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2018